

OUDERS ALS EDUCATIEVE PARTNERS

De pedagogische taak van de school is zelden omstreden geweest. Anno 2006 luidt het antwoord op de vraag of de school moet opvoeden nog steeds positief: onderwijs is opvoeden. Ouders zijn daarbij de belangrijkste educatieve partners. Een actieve, onderlinge betrokkenheid betekent echter wél: investeren in elkaar, elkaar willen leren kennen en respecteren. Dat veronderstelt contact, dialoog en communicatie. Door bijvoorbeeld het organiseren van ouderpanels kunnen scholen ouders rechtstreeks en op een laagdrempelige manier bij de school betrekken.

Ouders zijn eindverantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Vanuit die eindverantwoordelijkheid moeten ze de regie kunnen voeren over die opvoeding. Contact met de school is daarbij belangrijk. De school zal dan ook ouders helder moeten maken waar ze voor staat en welke keuzes ze maakt. Daarbij gaat het niet alleen om onderwijskundige zaken, maar ook om het ontwikkelen van sociale vaardigheden, veiligheid, zorgstructuur en praktische dingen als lesrooster en lesuitval. Alleen op deze manier kan de school haar maatschappelijke en pedagogische opdracht waarmaken.

Ouders hebben de school nodig, maar omgekeerd heeft ook de school de ouders nodig. Bijvoorbeeld omdat de ouders het kind al heel goed kennen. Maar ook voor hand- en spandiensten of de vrijwillige ouderbijdrage. Of als gesprekspartner bij het vroegtijdig signaleren waarom een leerling niet zo lekker in zijn vel zit. Ouders vormen een onmisbare schakel in de sluitende zorgstructuur rond een leerling met leer- of gedragsproblemen, bij risico van vroegtijdig schoolverlaten of integratieproblemen van allochtone leerlingen.

Educatieve partners

School en ouders zijn dus educatieve partners, vindt Cees de Wit (KPC Groep). "Door ouders te zien als educatieve partners kan ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid werken aan de vorming en persoonlijke ontplooiing van het kind tot mondig en actief burger met een volwaardige plaats in de samenleving. Concreet betekent dat: hoe kunnen ouders en school samen bevorderen dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en leren? Welke afspraken zijn daarvoor nodig? En hoe kun je samen bewaken dat die afspraken geen papieren overeenkomsten blijven, maar daadwerkelijk tot actie leiden?" De Wit vindt het van belang dat je daarvoor als school het voortouw neemt en een goede lijn uitzet, waarbij een goed intakegesprek cruciaal is. "In zo'n gesprek moeten ouders het gevoel krijgen dat ze als partner benaderd worden. Luister daarom naar hen als ervaringsdeskundigen, want ze kennen hun kind immers al veel langer! Vraag hoe ze tegen opvoeding aankijken, wat de sterke en zwakke punten van hun kind zijn, wat voor verwachtingen ze hebben. Laat ouders daarna niet los, maar nodig hen regelmatig uit om de ontwikkeling en de resultaten van hun kind steeds weer samen te bespreken."

Communicatie

Ook Arie van Rooijen (NKO) onderschrijft het belang van een intakegesprek. Daarnaast is goede communicatie tussen ouders en school essentieel, vindt hij: "Hoe beter immers het onderwijs past bij het kind, hoe meer profijt kinderen daarvan kunnen hebben. Ouders zijn van nature op hun kind betrokken, dus is het niet zo moeilijk om verschillende vormen van betrokkenheid rond het kind te organiseren. In tegenstelling tot het basisonderwijs is het op veel scholen voor voortgezet onderwijs geen gewoonte meer dat ouders veel meehelpen. 'De leerlingen willen dat niet', hoor je dan vaak. Maar wanneer scholen voor voortgezet onderwijs ouders echt als educatieve partners zien en dit ook duidelijk communiceren, kunnen ze wel degelijk worden uitgenodigd bij de voorbereiding en uitvoering van activiteiten. Leerlingen hebben daar in het algemeen geen problemen mee en laten vaak trots zien wat ze op school doen en geleerd hebben."

Ouderpanels

Communiceren met ouders kan op veel manieren. Om hun meningen te peilen, maken veel scholen gebruik van ouderenquêtes. Doorgaans wordt zo'n enquête eens per twee à drie jaar afgenomen. Hoewel het een tamelijk afstandelijk instrument is, levert het voor de school vaak veel kwantitatieve informatie op. Maar een rechtstreeks gesprek over de resultaten van zo'n enquête en wat de school er mee gaat doen komt er echter meestal niet van, terwijl ouders dit wel willen weten. Praat er eens over tijdens een oudercafé!

Eén van de manieren om op een eigentijdse manier de ouderbetrokkenheid op school vorm te geven, is het organiseren van ouderpanels. Een ouderpanel bestaat uit zo'n 20-25 willekeurig gekozen ouders die meer betrokkenheid en communicatie over het onderwijs op prijs stellen, zonder daarbij een structurele vertegenwoordiging op zich te willen nemen. Van Rooijen: "Met het organiseren van een ouderpanel snijdt het mes aan twee kanten: de school kan zich op de hoogte stellen van de mening van de ouders en de betrokkenheid van ouders wordt erdoor vergroot. In principe kunnen ouders over alle onderwerpen hun mening geven, maar het gaat natuurlijk vooral om onderwerpen die zowel de school als de ouders raken, zoals veiligheid, opvoeding, regels, belonen en straffen, overblijven, uitgaan, stages, alcoholgebruik, gokken, relaties, puberteit." Over de positie van een ouderpanel mag geen misverstand zijn: het is een extra overlegvorm naast de ouderraad, oudervereniging en medezeggenschapsraad en andere ouders nemen er aan deel. Een ouderpanel is wisselend van samenstelling en heeft weliswaar een groter bereik, maar maakt de formele overlegorganen geenszins overbodig. Integendeel, want deze organen kunnen een belangrijke rol spelen bij de organisatie van ouderpanels. Voor de ouderraad of -vereniging kan het organiseren van een ouderpanel een goede gelegenheid zijn om zich te laten informeren over tal van onderwerpen die bij de achterban leven. De medezeggenschapsraad komt in beeld, wanneer informatie uit het ouderpanel tot bijstelling leidt van bijvoorbeeld het schoolbeleid. Het schoolbestuur moet zo'n voorgenomen beleidswijziging immers ter instemming aan de medezeggenschapsraad voorleggen.

Klaagmuur

Grote angst van veel scholen is natuurlijk dat een ouderpanel ontaardt in een klachtenbank over zaken die (nog) niet goed gaan. Maar mits goed voorbereid en aangepakt, gebeurt dat echter zelden, is de ervaring. "Integendeel", vindt Ineke Sagasser (KPC Groep), "veel ouders vinden het ook prettig om de school een keer complimenten te kunnen geven. Maak wel van meet af aan duidelijk dat geen enkele organisatie perfect is en dat ook een school een lerende organisatie is. Vanuit dat perspectief is toch iedere school benieuwd naar verbeterpunten? Wanneer een ouderpanel begint met een positieve vraagstelling, zet dat meteen de toon en verloopt zo'n panel meestal op een constructieve manier. En het allerbelangrijkste: ouderpanels zijn bedoeld om ouders aan het woord te laten en hun mening te horen. Luister dus goed en geef voldoende ruimte voor hun inbreng!" En ook hier: wees helder wat je met de uitkomsten doet.

Kwaliteitsinstrument

De Onderwijsinspectie vraagt van de school om aan alle belanghebbenden (onder wie de ouders) verantwoording af te leggen over de gerealiseerde onderwijskwaliteit. Hoewel dat nog niet voor iedere school gemeengoed is, constateert de inspectie wél, dat ouders in toenemende mate bij het kwaliteitsbeleid worden betrokken. Scholen die aan de slag gaan met ouderbetrokkenheid en de rol van de ouders bij de kwaliteit van het onderwijs, hebben met het ouderpanel een praktisch en bruikbaar instrument in handen. Immers, ouderpanels kunnen een bijdrage leveren aan het kwaliteitsbeleid van de school en de communicatie tussen ouders bevorderen. Om te voorkomen dat een ouderpanel een onduidelijke en ambigue statut krijgt, dient vooraf duidelijk te zijn aan wat voor soort panel de school de voorkeur geeft. Cees de Wit: "Essentieel voor een goed verloop van een ouderpanel is een open en constructieve sfeer.

Ouders moeten ervaren dat ze als gesprekspartners serieus worden genomen. Alleen dan kan een ouderpanel vanwege haar signaalwaarde een positieve uitwerking hebben op de relatie tussen school en ouders. Van beslissende betekenis is dan wel dat het ouderpanel geen vrijblijvend gesprek is en dat er onderling goed wordt gecommuniceerd over de opbrengsten.”

Voor meer informatie over educatief partnerschap en ouderpanels: Cees de Wit, c.dewit@kpcgroep.nl of Ineke Sagasser, i.sagasser@kpcgroep.nl. Handige tips voor de praktische organisatie van ouderpanels zijn te vinden in de brochures ‘Ouderpanels in het vmbo en Praktijkonderwijs’ en (www.kpcgroep.nl/publicaties) en ‘Ouderpanels, een kwaliteitsinstrument voor uw school?’ (NKO, Den Haag). Voor meer informatie over educatief partnerschap zie ook www.kpcgroep.nl/oudersenschool.

TIPS VOOR HET ORGANISEREN VAN OUDERPANELS

Een ouderpanel vereist een goede voorbereiding. Voor iedereen moet duidelijk zijn wat het doel is. Gaat het om het peilen van meningen, het genereren van ideeën genereren of om de uitwisseling van opvattingen? Hoe gaat de school om met de suggesties die de ouders naar voren brengen? Hoe worden de resultaten naar hen teruggekoppeld?

- Een ouderpanel mag de school een kritische spiegel voorhouden, maar is geen klachtencommissie. Signaleer klachten, maar verwijst voor de afhandeling ervan door naar deze commissie.
- Maak van meet af aan duidelijk of het ouderpanel een instrument van de school of van de ouders is.
- Organiseer vooraf breed draagvlak onder management, leerkrachten of docenten.
- Geef ouders de ruimte om ook afzonderlijk – dus zonder ‘mensen van school’ – met elkaar te praten: het bevordert het gevoel van veiligheid.
- Zorg voor een aantrekkelijk en goed voorbereid programma, zowel inhoudelijk als organisatorisch.
- Ouderpanels en andere vormen van dialoog met ouders zijn niet vrijblijvend. Zorg daarom voor een goede terugkoppeling: wat leverde het op en wat doet de school er mee?
- Start het eerste ouderpanel met een ‘veilig’ thema.